

Gender

Úvod do sociologie

PhDr. Jaroslava Št'astná, Ph.D.

Pojmy

- Pohlaví (sex) – biologické rozdíly mezi muži a ženami
- **Gender** (latinsky rod) – vysvětluje rozdíly mezi muži a ženami na základě panujících kulturních vzorců ve společnosti.
- Přijímány v rámci socializace, v interakcích, v médiích, literatuře. Tyto vzorce si pak osvojujeme a považujeme za přirozené.
- Genderové stereotypy
- Sexismus – hodnocení osob na základě genderových stereotypů (obvykle negativní nebo znevýhodňující)

Genderové stereotypy

- Ženy:

Kladné:

Záporné:

- Muži:

Kladné:

Záporné:

Genderové stereotypy

- Liší se v různých společnostech
(muslimové, západní křesťané – katolická nauka, sekularizovaní křesťané, asijské společnosti, africké společnosti, další kultury)
- Liší se v různých sociálních vrstvách???
(nižší - střední třídy – vyšší třídy)

Genderové stereotypy v různých prostředích

- Rodina – výchova, dělba práce, starost a péče
- Školy – předměty, soutěživost
- Vztahy – vlastnosti
- Pracoviště, glass ceiling (skleněný strop)
- Média, reklamy
- Gender a politika
- Jazyk
- Vnímání autorit, power of naming

Gender - feminismus

Teorie a praxe, které tematizují otázky týkající se postavení žen ve společnosti.

Historie – tzv. vlny feminismu

Humanistický feminismus

Feminismus difference

Ekologický feminismus

Post-strukturalistický feminismus

1. Humanistický feminismus – 1. vlna feminismu

19. století – moderní společnost +liberalismus.

Svobodný jedinec, který činí racionální – rozumná rozhodnutí. (S. Freud, atd.)

Mobilní a flexibilní pro potřeby trhu a kariéry. Ale toto může naplnit v této době jen bílý muž.

- Ženy jsou považovány za emocionální, domácí, neracionální.
- Důsledek: Veřejný muž, soukromá žena.
- Kritika této koncepce ze strany feminismu: tvrdí, že i ženy jsou schopné zaujímat tytéž pozice, jako muži.
- **Boj o volební práva žen + vzdělání.**

2. Feminismus difference – 60. léta 20. st.

Tzv. druhá vlna feminismu

Ženy se nemají podřizovat společenským normám stanoveným muži.

Mají artikulovat své vlastní hodnoty, vize společnosti a světa, angažovanost ve věcech veřejných.

Mají také ve společnosti rozvíjet etiku péče a starosti.

- Betty Friedan: „Feminine Mystique“ –
2. vlna feminismu v USA, 60. Léta
- Carol Pateman: „The Sexual Contract“ .
(Mužská dominance, bohatství – ženská
subordinace, péče)
- Carol Gilligan : „Jiným hlasem“

Kritika sítě nejrůznějších bratrstev (old boys networks), která vytvářejí mocenské struktury bez žen.

Glass ceiling – skleněný strop.

Situace v ČSSR

- Předválečný stav
- Po r. 1948 – vysoká zaměstnanost žen
- Double burden (dvojitá zátěž)
- Po r. 1989 – příklon ke stereotypizaci ???

3. Ekologický feminismus

Názor: Muži prostřednictvím technologií ovládají, kontrolují a využívají přírodu stejně tak, jako si přejí kontrolovat a ovládat ženy. Analogie mezi přístupem k přírodě a k ženskému tělu/ženskému životu, který má být k dispozici mužům.

4. Post-strukturalistický feminismus

- Zpochybňování termínů „mužské vlastnosti“, „ženské vlastnosti“. Namísto toho „člověk“ – komplexní, polymorfní znaky, charakteristiky.
- Cíl post-strukturalismu: DEKONSTRUKCE VŠECH STEREOTYPNÍCH KATEGORIÍ, budování nových identit.